

Història de la Literatura Cantada. Paco Ibáñez “A galopar”

Objectius

- Fomentar la literatura a través de la música i l'expressió oral i desenvolupar el gust per la lectura a través de les audicions.
- Propiciar l'oralitat i la memòria en les activitats proposades així com l'expressió d'emoci-
ons, coneixements i arguments a l'entorn dels temes de les cançons.
- Utilitzar les noves tecnologies per tractar els textos, documentar les obres i els autors i re-
lacionar els textos literaris amb l'entorn.
- Relacionar diverses tipologies textuals que interaccionen amb el contingut del poema, i en
especial reconèixer-hi aquelles lligades als gèneres literaris.
- Aprendre a ser un ciutadà responsable a través de la literatura i entendre el compromís
amb el món a través de la cançó de protesta i de la cançó lírica.

Descripció de la proposta

El projecte dirigit pel Dr. Antoni Rossell de la Universitat Autònoma de Barcelona pretén crear una història de la literatura hispànica (castellà, català, francès) cantada a partir dels poemes de tots els temps interpretats per Paco Ibáñez. La idea és arribar al text a partir de l'audició de les cançons i treballar en la dimensió literària a partir de l'expressió oral i escrita, tot donant prioritat a l'oralitat, l'emoció i la memòria, amb seqüències didàctiques que afavoreixin els dife-
rents tipus d'aprenentatge de les intel·ligències múltiples i garantint la diversitat de l'aula amb l'accés, per exemple, a les cançons presentades en llenguatge de signes. Es treballa amb els eixos “oralitat”, “memòria” i “música”.

Es divideix en tres propostes: “*Lobito bueno*” (primària), “*A galopar*” (secundària) i “*Despierte el alma*” (batxillerat). Aquest recorregut hauria de donar pas a nous itineraris d'altres cantau-
tors que hagin dut a la música la poesia dels nostres autors. “*A galopar*” conté deu unitats di-
dàctiques a partir dels poemes interpretats per Paco Ibáñez des de l'Edat Mitjana fins el segle
XX.

Aspectes didàctics i metodològics

Les deu unitats de secundària es poden desenvolupar en el marc de la tutoria o en les hores
de temps de lectura que els centres puguin dissenyar en el mateix període. Cada unitat té un

Aquesta proposta s'acull a una llicència Creative Commons BY-NC-SA.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

tractament extens que es pot desplegar aproximadament en cinc o sis sessions (és a dir, un poema per setmana) o reduir-se segons convingui. Convé, però, recordar que sempre s'ha d'iniciar l'activitat amb l'audició de la cançó, que es pot anar repetint a mesura que es treballin diferents aspectes del contingut o de la música.

Hi ha possibilitat d'ajustar els materials a la diversitat. La web “A flor de tiempo” (<http://www.aflordetiempo.com/>) ofereix la transcripció de les cançons en llenguatge de signes i el nostre projecte presenta evidències i produccions d'una escola d'educació especial com a exemple.

El treball de totes o algunes d'aquestes unitats didàctiques pot concloure en un producte final (festa literària de final de curs, obra de teatre amb cançons, enregistraments i produccions audiovisuals...), algun exemple dels quals es podrà trobar en l'apartat destinat al professorat (<http://prezi.com/uivcne1jtpn4/paco-ibanez/>). Aquest producte final pot comportar la participació de tota l'escola i emmarcar-se en una activitat de projecció exterior.

L'activitat s'avalua segons es fa habitualment en l'activitat del temps de lectura, amb un carnet o portafoli de lectura i audicions que acrediti l'alumnat en la participació de l'experiència: música escoltada, activitat realitzada, grau de realització del treball individual i del treball en grup i satisfacció personal abans i després de l'experiència.

Recursos emprats

Per al professorat:

- Annex links youtube
- Guió contingut activitats poemes
- Antologia dels poemes seleccionats
- Document Currículum Llengües
- Articles sobre oralitat i música
- Selecció d'evidències o mostra de productes finals

Per a l'alumnat:

- Unitats didàctiques
- Taula històrico-literària dels poemes seleccionats
- Model de carnet de lectura i audicions

El nom dels autors de cada unitat didàctica figura a la capçalera dels documents i ha de ser visible en l'ús que se'n faci.

Continguts, competències i processos que es treballen de forma destacada

Es treballa la Dimensió comunicativa, la Dimensió literària i la Dimensió plurilingüe i cultural.

Alumnat a qui s'adreça especialment

“A galopar” s'adreça als alumnes de segon cicle d'ESO que cursin Història de la literatura castellana o bé en l'horari del *Temps de lectura diari* dissenyat pels centres. S'ha experimentat,

amb adaptacions, a 2n d'ESO a l'Institut Ribera Baixa amb bons resultats, En la comunicació intercentres és possible fer un itinerari a primària, "*Lobito bueno*", que tingui continuïtat a secundària.

Interdisciplinarietat, transversalitat, relacions amb l'entorn

Llengua catalana i castellana, música, visual i plàstica, ciències experimentals, ciències socials i tutoria.

Documents adjunts

Material per al professorat.

- Descripció del projecte
- Mapa conceptual de la idea general
- Article del Dr. Antoni Rossell sobre la literatura i la música en l'obra de Paco Ibáñez
- Antologia dels poemes
- Instruccions per entrar a la web "A flor de tiempo" de Paco Ibáñez

Material de treball per a l'alumnat.

- Deu unitats didàctiques per a secundària.
- Graella historico-literària dels poemes escollits
- Carnet d'audicions

Autoria

Susanna Rafart Corominas del Centre de Recursos Pedagògics del Prat de Llobregat, Maria Elena García de l'Institut Júlia Minguell de Badalona, i Montse Cumellas de l'institut Ribera Baixa del Prat de Llobregat, juntament amb les persones que signen algunes unitats didàctiques i que pertanyen al grup de treball "Història de la literatura cantada" dels centres educatius del Prat de Llobregat que han portat aquests materials a la pràctica de l'aula.

El pilotatge correspon al Servei Educatiu del Baix Llobregat IV (responsable del Centre de Recursos Pedagògics: Glòria Casas) i s'ha fet en els instituts del Prat: Institut Baldiri Guilera, Institut Ribera Baixa, Institut Salvador Dalí, , Escola Mare de Déu del Carme, i que, en alguns casos, han incorporat al seu projecte de centre.

Formen el grup els professors Regina Castillo, Pilar Ruiz, Montse Cumellas, Marta Balletbo, Mar Vicario, Sergi Cambarà, Ana Belén Barrena, Isabel Núñez, Ascensión Lamora, Rosa Larrocha, Alfonso Alegre, Alba Sabaté, Laura López, Ana María Gallardo (música), Emilia Lucha, Antonio Linares, Lluís Fernando Sáiz, Mercedes Porcel, Pilar Gracia, Raquel Julián, Montse Torrén, Flora Ojero, Rodrigo Fafián, Marta Pons, Isabel Chacón, Juan José Luján, Maria José Quero, Mercedes Lorenzo, Helena Verdoy.

